

Satversmes tiesa

Preses relīze

Lieta Nr. 2021-12-03

03.12.2021.

Uz īpašu kritēriju pamata un uz noteiktu laiku piešķirtu Rīgas nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu apmēra ierobežojumi neatbilst Satversmei

Satversmes tiesa 2021. gada 3. decembrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2021-12-03 “Par Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošo noteikumu Nr. 111 “Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā” 11. punkta (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020. gada 31. decembrim) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam teikumam”.

APSTRĪDĒTĀ NORMA

- Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošo noteikumu Nr. 111 „Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā” 11. punkta (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020. gada 31. decembrim) (turpmāk – apstrīdētā norma):

“Piešķirto atvieglojumu apmērs vienai juridiskai personai, izņemot valsts un pašvaldības kapitālsabiedrībām un sabiedriskā labuma organizācijām, taksācijas gadā nedrīkst pārsniegt 10 000 *euro*.”

AUGSTĀKA JURIDISKA SPĒKA NORMAS

- Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants:

“Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

- Satversmes 105. panta pirmais teikums:

“Ikvienam ir tiesības uz īpašumu.”

LIETAS FAKTI

Lieta ierosināta pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma. Tiesas izskatīšanā esošas lietas pieteicēja no 2018. gada saņēma nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus, jo bija veikusi ēkas fasādes renovācijas un izgaismošanas darbus, turklāt šāds atvieglojums tai tika piešķirts uz pieciem gadiem. Savukārt 2020. gada 30. janvārī stājās spēkā apstrīdētā norma, kas noteica, ka šo atvieglojumu apmērs taksācijas gadā nedrīkst pārsniegt 10 000 euro. Līdz ar to pieteikuma iesniedzējai tika veikts nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķins par laiku no 2020. gada februāra līdz 2020. gada decembrim. Administratīvā rajona tiesa uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam teikumam, jo tā nepamatoti ierobežojot to personu tiesības uz īpašumu, kuras ir veikušas ieguldījumus ēku atjaunošanā un kurām esot radusies tiesiskā paļāvība saņemt šādus nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus piecus gadus.

TIESAS SECINĀJUMI

Nodokļu atvieglojumus nosakošas normas ir labvēlības vai atbalsta izpausme attiecībā uz konkrētiem indivīdiem to stāvokļa vai konkrētas rīcības dēļ. Tomēr arī pieņemot tiesību normas, kas nosaka nodokļu atvieglojumus, šo normu izdevējam ir jāievēro vispārējie tiesību principi un citas Satversmes normas. Vēl jo vairāk šāds pienākums attiecas uz nodokļa atvieglojuma apmēru vai piemērošanas noteikumu grozīšanu personai nelabvēlīgā veidā vai šādu atvieglojumu atcelšanu. [6.1.-6.2.]

Uz apstrīdētās normas pamata nekustamā īpašuma nodoklis tika pārrēķināts pieteicējai nelabvēlīgā veidā no apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīža. Apstrīdētā norma neietekmēja jau noslēgtās attiecības, bet ar tūlītēju spēku ietekmēja iepriekš radušās tiesiskās attiecības. [7.1-7.2.]

Konkrēto nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu paredzošais tiesiskais regulējums bija nemainīgs un spēkā vairāk nekā sešus gadus, un personas šo atvieglojumu jau bija saņēmušas vairāku gadu garumā. Turklāt šis atvieglojums tika piešķirts uz noteiktu kritēriju – ēku un to fasāžu renovācijas un izgaismošanas darbu – izpildes pamata un jau sākotnēji tika ierobežots laikā, nosakot, ka to piešķir piecus gadus. Līdz ar to personām bija radusies aizsargājama tiesiskā paļāvība uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu saņemšanu piecus gadus atbilstoši to veiktajiem darbiem. [8.1.-8.3.]

Analizējot apstrīdētās normas pieņemšanas materiālus, Satversmes tiesa secināja, ka apstrīdētā norma netika pieņemta ar mērķi nodrošināt citām personām piemērojamo nodokļu atvieglojumu paaugstināšanu. Tāpat Rīgas dome nenoskaidroja, kāds ir apstrīdētās normas radītais finansiālais ieguvums, kas ļautu veicināt sabiedrības labklājību. Visbeidzot, netika izvērtēts, kuras personas un kādā veidā šāda norma ietekmēs. Tātad Rīgas dome vispusīgi un pilnvērtīgi nepārlicinājās par apstrīdētās normas ietekmi uz jau pastāvošām tiesiskajām attiecībām. Līdz ar to apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošajam tiesiskās palāvības principam kopsakarā ar Satversmes 105. panta pirmo teikumu. [9.1.-9.4.]

Satversmes tiesa nosprieda:

atzīt Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošo noteikumu Nr. 111 „Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā” 11. punktu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020. gada 31. decembrim) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam teikumam un attiecībā uz tām personām, kuras uzsākušas savu tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, par spēkā neesošu no tā spēkā stāšanās dienas.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā:
https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2021/04/2021-12-03_Spriedums.pdf